

ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ № 4

**КАФЕДРА ДЕРЖАВНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН
ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО**

Галузь знань 08 «Право»

Спеціальність 081 «Право»

Освітній рівень перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма «Право»

Шифр за ОПП: ОК 13

Мова навчання: українська

Розробник:

Світлана МЕЛЬНИЧУК, професор кафедри державно-правових дисциплін та публічного управління факультету № 4, д.ю.н., професор

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри державно-правових дисциплін та публічного управління.

Протокол № 13 від «17» червня 2024 р.

Т.в.о. завідувачки кафедри

Ганна КОНАРЄВА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«17» червня 2024 р.

Spencer.

Гарант ОПП

Ольга БОНДАРЕНКО

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми освітньої компоненти

[illegible]

1. ВСТУП

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Статус навчальної дисципліни:	обов'язкова	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Рік підготовки:	I	I
Семестр:	II	II
Кількість кредитів ЄКТС / годин	5/150	5/150
Модулів:		
Змістових модулів:	2	2
Лекції:	24 год.	12 год.
Семінарські:	26 год.	14 год.
Практичні:	не передбачено	не передбачено
Самостійна робота:	100 год.	124 год.
Індивідуальні завдання (курсова робота):	не передбачено	не передбачено
Підсумковий семестровий контроль:	екзамен	екзамен
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить	1:2	1:5

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування та розвиток компетентностей, необхідних для розуміння природи, функцій та системи конституційного права, а також механізму конституційно-правового регулювання суспільних відносин керуючись принципом верховенства права, а також здатності правильного тлумачення й застосування норм Конституції України у розв'язанні складних спеціалізованих завдань у професійній сфері, вироблення та закріплення високих моральних якостей, активної громадянської позиції, усвідомленої ролі та значення національного конституційного державотворення в умовах збереження національної конституційної ідентифікації та європейської інтеграції.

Завдання: набуття здобувачами/здобувачками вищої освіти знань, умінь і навичок (компетенцій) ефективно реалізовувати набуті теоретичні знання на практиці, а також детальне вивчення положень Конституції держави, законів та інших нормативно-правових актів, що являються джерелами галузі конституційного права та їх вплив на суспільні відносини держави; досягнення такого кваліфікаційного рівня підготовки випускника, при якому він повинен оволодіти основними програмними компетенціями.

1.3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Конституційне право» належить до обов'язкових навчальних дисциплін фахової підготовки першого освітнього рівня (бакалаврського). Компетентності, сформовані під час її вивчення, в подальшому будуть використовуватися під час опанування галузевих навчальних дисциплін.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Результати навчання дисципліни	Програмні результати навчання				
	ПРН 2	ПРН 6	ПРН 9	ПРН 18	ПРН 20
Знати предмет та метод конституційно-правового регулювання					
Знати зміст основних понять теорії конституційного права					+
Знати конституційно-правові засади та принципи функціонування сучасної держави			+	+	+
Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини	+				+
Знати конституційно-правові основи місцевого самоврядування в Україні					+
Вміти застосовувати завдання, принципи і доктрини національного права, а також змісту правових інститутів	+			+	
Вміти аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції;		+	+	+	
Вміти використовувати знання з Конституційного права України в юридичній практиці	+		+		
Вміти аналізувати суспільні процеси у контексті визначеної проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання		+	+	+	
Вміти використовувати практику Європейського суду з прав людини в професійній діяльності	+	+	+		

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	с	ср		л	с	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль I. Загальні положення конституційного права								
Тема 1. Конституційне право – провідна галузь національного права України	7	2	-	5	10	2	-	8
Тема 2. Конституція України та її розвиток	7		2	5	10	-	2	8
Тема 3. Конституційний лад і його закріплення в Конституції України	9	2	2	5	7	2	-	5
Тема 4. Конституційні засади громадянського суспільства	7		2	5	10	-	-	10
Тема 5. Конституційний статус людини і громадянина. Інститут громадянства	9	2	2	5	7	-	2	5
Тема 6. Основи правового статусу іноземців та осіб без громадянства, біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту, внутрішньо переміщених осіб	9	2	2	5	7	-	2	5
Тема 7. Основи конституційно-правового статусу національних меншин	7	2		5	7	-	2	5
Тема 8. Основні форми безпосередньої демократії	9	2	2	5	7	2		5
Змістовий модуль II. Конституційно-правові основи організації та здійснення державної влади, місцевого самоврядування в Україні								
Тема 9. Конституційно-правові основи організації та здійснення державної влади в Україні	12		2	10	10	-	-	10
Тема 10. Конституційно-правова природа законодавчої влади	9	2	2	5	10	2	-	8
Тема 11. Конституційний інститут Президента України	9	2	2	5	14	-	2	12
Тема 12. Конституційно-правова природа виконавчої влади	9	2	2	5	13	2	-	11
Тема 13. Правосуддя в сучасній державі	14	2	2	10	12	2	-	10
Тема 14. Конституційний контроль в Україні.	12	2	-	10	8	-	2	6
Тема 15. Територіальний устрій України	12	-	2	10	10	-	-	10
Тема 16. Місцеве самоврядування в	9	2	2	5	8	-	2	6

Україні								
Всього	150	24	26	100	150	12	14	124

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА

Тема 1. Конституційне право – провідна галузь національного права України

Поняття і предмет галузі конституційного права. Співвідношення термінів «конституційне право» і «державне право». Місце та роль конституційного права в системі права України. Місце і роль конституційного права в національних системах права. Система галузі конституційного права. Поняття та види конституційно-правових інститутів. Конституційно-правові норми: поняття, ознаки, види та структура. Специфіка конституційно-правових норм. Джерела галузі конституційного права України. Види джерел та їх юридична природа. Місце Конституції України та конституційних законів у системі джерел галузі конституційного права. Поняття та види конституційно-правових відносин. Суб'єкти та об'єкти конституційно-правових відносин. Юридичні факти в конституційному праві. Відповідальність в конституційному праві. Суб'єкти та підстави конституційно-правової відповідальності. Конституційно-правова відповідальність посадових осіб та органів публічної влади. Поняття, предмет та система науки конституційного права. Конституційне право як навчальна дисципліна.

Тема 2. Конституція України та її розвиток

Поняття конституції як основного закону. Еволюція конституції. Юридична та фактична конституція. Формальна та матеріальна конституція. Конституціоналізм, теоретичне обґрунтування необхідності функціонування конституції, предмет та функції конституції. Види конституцій. Місце конституції в системі національного законодавства. Конституційна реформа в державі Україна. Особливості прийняття Конституції України. Основні риси та особливості Конституції України. Структура Основного Закону нашої держави. Юридичні властивості Конституції України. Порядок прийняття та внесення змін до Конституції України. Установчий характер конституційних положень. Правова охорона Конституції України. Значення Конституції України для сучасного державотворчого процесу.

Тема 3. Конституційний лад і його закріплення в Конституції України

Поняття конституційного ладу та його засади. Ознаки і принципи конституційного ладу України. Закріплення конституційного ладу в Конституції України. Політико-правові проблеми забезпечення стабільності конституційного ладу України та його основ. Поняття державного ладу України та характеристика

його принципів. Гуманістичні і демократичні засади конституційного ладу України. Механізм української держави і її основні функції. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини – головний обов'язок держави Україна. Співвідношення поняття конституційного ладу та поняття державного ладу. Народ – носій суверенітету і єдине джерело влади в Україні. Конституційне закріплення принципу народного суверенітету. Співвідношення народного, національного і державного суверенітету. Поняття і сутність суспільного ладу. Основні принципи суспільного ладу. Система суспільного ладу.

Тема 4. Конституційні засади громадянського суспільства

Еволюція та становлення ідеї громадянського суспільства. Поняття та ознаки громадянського суспільства. Підходи до сучасного тлумачення поняття громадянського суспільства. Громадянське суспільство як особлива автономна суспільна сфера. Функціонування правової держави і громадянського суспільства. Відносини і взаємовплив громадянського суспільства і держави. Становлення та розвиток громадянського суспільства у позадержавній сфері суспільних відносин. Діалог із громадянським суспільством як компонент державної політики демократичних держав. Інститути громадянського суспільства. Громадянське суспільство в Україні. Правова база формування громадянського суспільства в Україні. Проблеми розвитку громадянського суспільства в Україні.

Тема 5. Конституційний статус людини і громадянина. Інститут громадянства

Правовий статус людини і громадянина як інститут конституційного права. Поняття і види основних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні. Гендерна рівність як складова загального принципу рівності прав. Механізм реалізації і гарантії прав та свобод людини і громадянина. Співвідношення міжнародно-правового і національного регулювання прав і свобод людини та забезпечення міжнародних стандартів прав і свобод людини в Україні. Конституційні права і свободи людини і громадянина. Права і свободи людини і громадянина, їх співвідношення. Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина. Права людини і права громадянина. Покоління прав людини. Соціально-економічні і соціально-культурні права. Особисті права і свободи. Політичні права і свободи.

Поняття громадянства і належність до громадянства України. Принципи громадянства України. Набуття громадянства України. Припинення громадянства України. Органи, які вирішують питання, пов'язані з громадянством України.

Тема 6. Основи правового статусу іноземців та осіб без громадянства, біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту, внутрішньо переміщених осіб

Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні. Поняття «іноземець» та види іноземців. Правова регламентація режиму іноземців в

Україні. Права, свободи і обов'язки іноземців. Депортація іноземців. Екстрадиція іноземців іноземній державі. Біженці. Порядок звернення особи із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту. Умови, за яких особа не визнається біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту. Оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту. Забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб. Гарантії дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб. Забезпечення реалізації прав зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб на зайнятість, пенсійне забезпечення, загальнообов'язкове державне соціальне страхування, соціальні послуги, освіту.

Тема 7. Основи конституційно-правового статусу національних меншин

Титульна нація і національні меншини в сучасних державах. Національно-культурна та національно-територіальна автономії: поняття, зміст, відмінності. Права та свободи національних меншин. Правовий статус мов у сучасних країнах. Конституційно-правовий статус національних меншин в Україні.

Тема 8. Основні форми безпосередньої демократії

Поняття виборів та їх соціальна функція. Види виборів. Виборче право і виборча система. Особливість виборчої системи України. Принципи виборчого права і їх закріплення в Конституції України. Поняття виборчого процесу. Правова регламентація стадій виборчого процесу. Порядок висування та реєстрація кандидатів. Агітаційна компанія. Права кандидатів і гарантії діяльності. Порядок проведення голосування, підрахунок голосів і встановлення результатів голосування. Повторне голосування і повторні вибори. Поняття і соціальна функція референдумів. Види референдумів. Відповідальність за порушення виборчих прав громадян. Інші форми безпосередньої демократії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Тема 9. Конституційно-правові основи організації та здійснення державної влади в Україні

Конституційне-правове регулювання питань організації і діяльності органів державної влади. Поняття, ознаки та конституційна система органів державної влади в Україні. Види органів державної влади. Конституційний статус органів законодавчої, виконавчої і судової влади. Конституційний статус Президента України та прокуратури в системі органів державної влади, державних органів з правоохоронними функціями.

Принципи організації і діяльності органів державної влади, їх конституційне закріплення.

Тема 10. Конституційно-правова природа законодавчої влади

Поняття та види парламентів. Місце та роль Верховної Ради України в механізмі державної влади. Верховна Рада – єдиний орган законодавчої влади в Україні, парламент України. Функції, чисельний склад та структура Верховної Ради України. Строк повноважень Верховної Ради України. Дострокове припинення повноважень Верховної Ради України. Компетенція Верховної Ради України: поняття, конституційне закріплення. Організація роботи Верховної Ради України. Законодавчий процес та інші парламентські процедури.

Поняття статусу народного депутата України. Вільний депутатський мандат, несумісність депутатського мандата з іншими видами діяльності. Термін повноважень народного депутата України. Дострокове припинення повноважень народного депутата України. Форми діяльності народного депутата України. Права і обов'язки народного депутата України. Право депутатів на запит. Гарантії діяльності народного депутата України та механізм їх реалізації.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини: порядок призначення, повноваження, акти реагування. Правовий статус Рахункової палати.

Тема 11. Конституційний інститут Президента України

Поняття глави держави, юридичні форми глави держави. Місце та роль Президента України в механізмі державної влади. Функції Президента України.

Порядок обрання Президента України. Законодавство про вибори Президента України.

Термін повноважень Президента України. Конституційні підстави та порядок дострокового припинення повноважень Президента України. Відставка Президента України. Немоżliвість виконання Президентом України своїх обов'язків за станом здоров'я. Усунення Президента України з поста в порядку імпичменту Верховною Радою України. Виконання обов'язків Президента України у разі дострокового припинення повноважень Президента України.

Компетенція Президента України. Конституційні засади взаємовідносин Президента України і Верховної Ради України та його повноваження у сфері законодавчої влади. Конституційні засади взаємовідносин Президента України з органами виконавчої влади. Повноваження Президента України у сфері зовнішніх відносин, оборони та національної безпеки.

Акти Президента України. Офіс Президента України. РНБО.

Тема 12. Конституційно-правова природа виконавчої влади

Поняття та зміст виконавчої влади. Місце та роль Кабінету Міністрів України у механізмі державної влади. Поняття уряду держави та його функції.

Склад Кабінету Міністрів України. Конституційний порядок формування Кабінету Міністрів України. Компетенція Кабінету Міністрів України. Основні форми роботи Кабінету Міністрів України. Постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України. Відповідальність Кабінету Міністрів України. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади: система, порядок формування.

Основні завдання та функції міністерств та інших центральних органів виконавчої влади України. Система місцевих органів виконавчої влади. Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій. Порядок формування, структура, функції та повноваження місцевих державних адміністрацій. Порядок призначення та відповідальність голів місцевих державних адміністрацій. Підстави та порядок припинення повноважень голів місцевих державних адміністрацій.

Тема 13. Правосуддя в сучасній державі

Суди – виключні органи правосуддя в Україні. Основні засади судочинства в Україні. Система судових органів України.

Система судів загальної юрисдикції. Функції і повноваження судів загальної юрисдикції. Верховний Суд: правове становище й основні напрямки діяльності. Структура і склад Верховного Суду. Апеляційні та місцеві суди в Україні. Спеціалізовані суди України.

Правовий статус суддів. Органи суддівського самоврядування і кваліфікаційні колегії. Вища рада правосуддя України: порядок формування, склад, основні функції і повноваження.

Правовий статус прокуратури в Україні. Система і структура прокуратури. Функції і повноваження прокуратури. Порядок діяльності органів прокуратури. Акти органів прокуратури. Адвокатура.

Тема 14. Конституційний контроль в Україні

Конституційний Суд – єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні. Склад та порядок формування Конституційного Суду України. Функції та повноваження Конституційного Суду України. Порядок діяльності Конституційного Суду і процедури розгляду ним справ. Акти Конституційного Суду України. Форми звернення до Конституційного Суду України. Інтерпретаційно-правові позиції Конституційного Суду України. Особливості конституційно-правового статусу суддів Конституційного Суду України.

Тема 15. Територіальний устрій України

Поняття територіального устрою держави. Територіальний та державний устрій. Ознаки унітарних та федеративних держав. Різновиди унітарних держав. Конституційне закріплення форми державного устрою України як унітарної держави.

Автономія: поняття та види. Автономія установ і автономія колективів. Територіальна та екстериторіальна автономія колективів. Види та форми територіальної автономії. Адміністративно-територіальна, національно-територіальна і національно-державна автономія. Автономія в Україні.

Поняття та система адміністративно-територіального устрою України. Види адміністративно-територіальних одиниць.

Тема 16. Місцеве самоврядування в Україні

Поняття місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування як елемент

основ конституційного ладу України. Наукові концепції місцевого самоврядування: громадівська теорія, державницька теорія, теорія муніципального дуалізму.

Міжнародно-правове регулювання питань місцевого самоврядування. Європейська Хартія про місцеве самоврядування. Система місцевого самоврядування. Територіальна громада. Порядок формування органів місцевого самоврядування. Сільські, селищні та міські голови: порядок обрання і статус. Сільські, селищні, міські, районні, обласні ради. Виконавчі органи сільських, селищних та міських рад. Органи самоорганізації населення. Старости. Територіальна, матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування.

Особливості здійснення місцевого самоврядування в містах Києві та Севастополі. Функції і повноваження та акти органів місцевого самоврядування. Адміністративний, фінансовий, судовий та ін. контроль (нагляд) за діяльністю органів місцевого самоврядування. Гарантії місцевого самоврядування.

5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

5.1. Методи навчання

Під час проведення навчальних занять можуть застосовуватися такі методи:

- словесні методи навчання;
- наочні методи навчання;
- практичні методи навчання;
- проблемно-пошукові методи навчання;

5.2. Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання роботи здобувачів/здобувачок вищої освіти здійснюється відповідно до загальноуніверситетської системи оцінювання знань.

Система передбачає:

для денної форми навчання

	Поточний контроль		Підсумковий контроль
	Семінарські та практичні заняття	Самостійна робота	Залік/екзамен
	40	20	40

Всього за навчальну дисципліну	100
---------------------------------------	------------

Для переведу оцінок у бали необхідно користуватися формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх одержаних оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 8 =$$

для заочної форми навчання

	Поточний контроль		Підсумковий контроль
	Семінарські та практичні заняття	Самостійна робота	Залік/екзамен
	20	40	40
Всього за навчальну дисципліну	100		

Для переведу оцінок у бали необхідно користуватися формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх одержаних оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 4 =$$

При оцінюванні екзамену на денній формі навчання застосовуються такі критерії:

- 36-40 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, надав/надала повну, вичерпну відповідь на поставлене запитання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти (або правильно відповів/відповіла на 90-100% тестових завдань). Максимальна кількість балів може бути знижена, якщо під час відповіді здобувач/здобувачка вищої освіти не зробив/зробила посилання на чинні нормативно-правові акти чи допустив/допустила незначні помилки.

- 28-35 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє достатнім обсягом

навчального матеріалу, надав/надала відповідь на питання але допустив/допустила помилки, що впливають на загальний висновок (або правильно відповів/відповіла на 70-89% тестових завдань);

- 20-27 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу чи допускає значні помилки, які приводять до викривлення інформації (або правильно відповів/відповіла на 50-69% тестових завдань);

- 0-19 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти не може виконати завдання, не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання або робить принципові помилки, які викривлюють усе рішення (або правильно відповів/відповіла менше ніж на 50% тестових завдань).

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та подальшого його оцінювання на семінарському чи практичному занятті слід врахувати певні рівні знань:

Теоретична відповідь

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, опрацювавши основну та додаткову літературу, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань у самостійній роботі;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний/здатна його аналізувати, але не має достатніх знань для формулювання висновків, поєднання теоретичних знань із практичними прикладами;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання.

Тест: правильне вирішення тесту оцінюється в 1 бал.

Задача: вважається вирішеною і оцінюється:

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, але не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти чи допустив незначні помилки;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти надав/надала відповіді не на всі поставлені в умовах питання, чи не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти, чи допустив значні помилки;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не правильно вирішив/вирішила задачу.

Реферативне повідомлення – оцінюється в 5 балів:

1 бал – належне оформлення реферативного повідомлення;

1 бал – глибока проробка теми (наявність достатньої кількості літературних джерел, наявність ґрунтовних висновків);

1 бал – теоретична обґрунтованість теми, визначення її актуальності, мети, завдань, чітко розроблений науковий апарат;

2 бали – грамотна і аргументована презентація реферату.

Кожну оцінку викладач/викладачка має аргументовано мотивувати.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок
82–89	Добре	B	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками
75–81		C	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок
67–74	Задовільно	D	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків
60–66		E	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям
35–59	Незадовільно	FX	Кредит не зараховано. Здобувачу/здобувачці вищої освіти надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки
1-34		F	Кредит не зараховано. Здобувач/здобувачка вищої освіти повинен/повинна повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни (модуля)

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри./ Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич. К.: Ваіте, 2021. 528 с. URL: https://www.osce.org/files/f/documents/9/d/489959_0.pdf
2. Конституційне право : підручник / за заг. ред. О.С. Бакумова, Т.І. Гудзь, М.І. Марчука та ін.]; Харків, 2019. 484с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10085/>
3. Конституційне право України : навч. посібник. 2-е вид., перероб. і доп. / В. О. Боняк, В. А. Завгородній, А. В. Самотуга, Л. А. Філянїна. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 293 с. URL:https://shron1.chtyvo.org.ua/Boniak_Valentyna/Konstytutsiine_pravo_Ukrainy.pdf
4. Конституційне право України : підручник / [Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін.]; за заг. ред. Т. М. Слінько. Харків: Право, 2020. 592 с. URL:https://pravoizdat.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4283&download_id=1336

Додаткові

1. Бабій Ю.Ю. Муніципальна влада сучасної України: конституційно-правові питання. *Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка*. 2023. Вип. 2 (102). С. 13-24
2. Вовк О.Й. Проблеми правового регулювання місцевого самоврядування: теоретико-правовий аспект. *Право і суспільство*. № 4. 2018. С. 19-27
3. Бисага Ю. Конституційно-правовий механізм забезпечення прав і свобод людини і громадянина: поняття та напрями дії. *Конституційно-правові академічні студії*. Ужгород: Рік-У, 2020. Вип. 2. С. 6-12 <http://konstlegalstudies.com.ua/wp-content/uploads/2021/07/1.-Bysaga.pdf> 27
4. Проблеми сучасної конституціоналістики. Вип. 4: Конституційне гуманітарне право: навч. посіб. / за заг. ред. А.Р. Крусян, А.А. Єзерова. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 524 с. URL: <https://www.academia.edu/>
5. Шаповал В. М. Основи конституціоналізму (нарис з історії, теорії і практики) : [До 25-річчя Конституції України] / Центр політико-правових реформ. Київ: Мишалов Д.В., 2021. 116 с. <https://ccu.gov.ua/library/osnovy-konstytucionalizmu-narysy-zistoriyi-teoriyi-i-praktyky>
6. Бочарова Н.В. Концепт конституціоналізації в сучасній конституційній теорії. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО*. Випуск 49. Том 1. 2018. С. 58-

61.URL:<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/34624/1/>

7. Здобутки та перспективи розвитку конституціоналізму в Україні. До 30-ї річниці Незалежності України : [матеріали наук.-практ. конф.] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2021. 258 с. <https://ccu.gov.ua/library/zdobutky-ta-perspektyvyrozvytku-konstytucionalizmu-v-ukrayini-do-30-yi-richnyci>

8. Зозуля О. Засади та порядок формування тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України. *Конституційно-правові академічні студії*. Випуск 1. 2021. С. 87-98 <http://konstlegalstudies.com.ua/wp-content/uploads/2021/10/11.pdf>

9. Конституціоналізм як режим правового обмеження державної влади. дис. ... д-ра філософії: 081 Право Київ, 2021. 268с. URL:<http://elar.naiau.kiev.ua/bitstream/123456789/18701/6/dis%20%281%29.pdf>

10. Костицький М., Кушакова-Костицька Н. Про вдосконалення парадигми діяльності Конституційного Суду України на сучасному етапі. *Вісник Конституційного Суду України*. 2019. № 4. С. 101-107. URL:<https://ccu.gov.ua/library/pro-vdoskonalennya-paradygmy-diyalnosti-konstytucijnogo-sudu-ukrayiny-na-suchasnomu-etapi>

11. Львова Є.О. Глобальний конституціоналізм: Теоретичні підходи та правові виклики до формування: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.02. Київ, 2020. 501 с.

12. Мельничук С.М. Механізм захисту прав людини і громадянина: проблеми функціонування. *Вісник Луганського навчально-наукового інституту імені Е.О. Дідоренка*. Вип. 4 (104). 2023. С. 24-34.

13. Мельничук С.М. Конституційна скарга в механізмі захисту прав фізичних осіб, юридичних осіб приватного права: питання теорії та практики. *Вісник Луганського навчально-наукового інституту імені Е.О. Дідоренка*. Вип. 1 (105). 2024. С.22-32

14. Мельничук С.М., Бабій Ю.Ю. Компетенція органів місцевого самоврядування в умовах реалізації принципу децентралізації: теоретичні питання. *ПРАВО.UA*. № 1. 2022. С. 196-201.

15. Мельничук С.М. Участь інститутів громадянського суспільства у процесі правотворчості. *Суспільство XXI у дискурсі соціально-політичних наук, правознавства та суспільних комунікацій: матеріали міжнародної спеціалізованої наукової конференції (м. Хмельницький, 19 лютого 2021 р.)*. Вінниця: Європейська наукова платформа 2021. С. 9-10.

16. Мельничук С.М. Інтерпретаційно-правова діяльність Конституційного Суду України як засіб модернізації Конституції України. *Основні напрями модернізації Конституції України в умовах вступу України до ЄС: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 27 червня 2023 р.)*. Івано-Франківськ, 2023. С. 45-48

17. Мельничук С.М. Державна політика щодо формування гендерно-чутливого середовища в контексті євроінтеграційних прагнень. *Діяльність*

Національної поліції України та інших інституцій у сфері забезпечення гендерної рівності: збірник матеріалів Всеукраїнського науково-практичного круглого столу (м. Івано-Франківськ, 31 травня 2023 року). Івано-Франківськ: ЛННІ імені Е.О. Дідоренка ДонДУВС, 2023. С. 79-82.

18. Мельничук С.М. Механізм забезпечення прав людини і громадянина від злочинних посягань: конституційно-правовий вимір. Кримінологічні дослідження : збірник наук. праць. Вип. 14 : «Жертви злочинів у час війни: соціально-гуманітарний, кримінологічний та правовий вимір». Донецький держ. універ. внутр. справ. Київ : ВД Дакор, 2024. С. 241-246

19. Мельничук С.М. Дотримання прав людини в правоохоронній діяльності: теоретико-правові питання. «Вимоги верховенства права і забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності та при здійсненні судочинства»: матеріали всеукраїнського науково-практичного круглого столу (23 листопада 2023р. , м. Івано-Франківськ). 2024. С. 7-11

20. Мельничук С.М. Правові форми реалізації функцій сучасної держави Україна: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2019. 478 с. URL:http://elar.naiau.kiev.ua/jspui/bitstream/123456789/15016/1/dysertatsia_melnyc_huk_sm.pdf

21. Подорожна Т. С. Правовий порядок: теоретико-методологічні засади конституціоналізації: дис. ... д-ра юрид. наук 12.00.01; 12.00.0. Київ, 2017. 503 с. URL: <http://idpnan.org.ua/files/podorojna-t.s.-pravoviy-poryadok- teoretiko-metodologichni-zasadi-konstitutsionalizatsiyi - d .pdf>

22. Сучасний конституціоналізм: проблеми теорії та практики: матеріали наукового семінару (21 червня 2019 р.) / упор. Н. Я. Лепіш. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 396 с. URL: https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/biblioteka/nauk_konf/21_06_2019.pdf

23. Сучасний конституціоналізм: проблеми теорії та практики : матеріали наукового семінару (25 червня 2021 р.) / Західний науковий центр НАН України та МОН України, Львівський державний університет внутрішніх справ; упоряд. М. Т. Гаврильців. Львів, 2021. 300 с. <https://ccu.gov.ua/library/suchasnyy-konstytucionalizmproblemy-teoriyi-ta-praktyky-2021>

24. Шелевер Н. Поняття та зміст конституційного принципу справедливості. *Конституційно-правові академічні студії*. Випуск 1. 2021. С. 65-72. <http://konstlegalstudies.com.ua/wp-content/uploads/2021/10/9.pdf>

25. Титикало Р. С. Функції органів місцевого самоврядування. Наукові записки. Серія: право. Вип. 12. 2022. С. 286-291

26. Шаповал Т.Б., Чубіна А.С. Місцеве самоврядування в Україні як конституційно-правовий інститут. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. Том 29 (68). № 6. 2018. С. 33-38

27. Яковлев А.А. Конституційний процес в Україні: теоретичні і практичні аспекти реалізації: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.02. Харків, 2021. 436 с. <https://ccu.gov.ua/library/konstytuciyyny-proces-v-ukrayini-teoretychni-i->

praktychni-aspektyrealizaciyi-dysertaciya

Нормативно-правові акти

1. Декларація про державний суверенітет України від 16 червня 1990 р. № 55- XII . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>
2. Акт проголошення незалежності України: прийнятий Постановою Верховної Ради Української РСР від 24 серпня 1991 року № 1427-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text>.
3. Конституція України: Конституція, Закон від 28.06.1996р. №254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору): Закон України від 07.02.2019 р. № 2680-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19#Text>
5. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>
6. 14. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015р. №156- VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
7. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996р. 393/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/393/96-%D0%B2%D1%80>
8. Про заходи з реалізації рекомендацій щодо внутрішньої реформи та підвищення інституційної спроможності Верховної Ради України: Верховна Рада України; Постанова від 17.03.2016р. № № 1035-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 14. ст.149. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1035-19#Text>
9. Про затвердження Положення про порядок укладення, виконання та денонсації міжнародних договорів України міжвідомчого характеру: Постанова; Кабінет Міністрів України від 17.06.1994р. № 422-94-п: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/422-94-%D0%BF>
10. Про затвердження Положення про Інститут законодавства Верховної Ради України та його структури: Розпорядження Голови Верховної Ради України 439 від 04.08.2003 р. № 770. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/770/03>
11. Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших [...]; Постанова, Положення Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 № 731. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>
12. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 року № 1629-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>
13. Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади: Указ Президент України від 03.10.1992 № 493/92. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/493/92>

14. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13. стор. 828. стаття 222. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
15. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 04.04.1995 р. № 116/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 19. ст. 134. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%E2%F0#Text>
16. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 р. № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2136-19>
17. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97- ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/280/97-%D0%B2%D1%80>
18. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/580-19>
19. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами членами, з іншої сторони: Закон України від 16.09.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1678-18>
20. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України, Регламент від 10.02.2010 р. № 1861-VI. *Офіційний вісник України*. 2010. № 12. С. 9. стаття 565 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>
21. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2229-12>
22. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1402-19>
23. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 38. С. 1696 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>
24. Про порядок підготовки та внесення проектів актів Президента України: Президент України; Указ, Положення від 15.11.2006 № 970/2006. *Офіційний вісник України*. 2006. № 47. С. 48. ст. 3123. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/970/2006#Text>
25. Про Правила підготовки проектів актів Кабінету Міністрів України: постанова; Кабінет Міністрів України: URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/20808343>
26. Конституційний договір між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України 1к/95-ВР. Втрата чинності від 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1k/95>
27. Про Регламент Конституційного Суду України: Постанова Конституційного Суду України від 12.09.2018 р. № v0001710-18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0001710-18>
28. Рішення Конституційного Суду України від 5 жовтня 2005 року № 6-

рп/2005 у справі про здійснення влади народом. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v006p710-05>

29. Рішення Конституційного Суду України від 13 жовтня 2005 року № 9- рп/2005 у справі про особливості здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування в районах міста Києва. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v009p710-05>

30. Рішення Конституційного Суду України від 12 червня 2007 року № 2 рп/2007 у справі про утворення політичних партій в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v002p710-07>

31. Рішення Конституційного Суду України від 16 жовтня 2007 року № 8- рп/2007 у справі про граничний вік перебування на державній службі та на службі в органах місцевого самоврядування. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v008p710-07>

32. Рішення Конституційного Суду України від 1 квітня 2008 року № 4- рп у справі про Регламент Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v004p710-08>

33. Рішення Конституційного Суду України від 16 квітня 2008 року № 6- рп/2008 у справі про прийняття Конституції України та законів України на референдумі. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v006p710-08>

34. Рішення Конституційного Суду України від 15 жовтня 2008 року № 23- рп/2008 у справі про проголошення Президентом України всеукраїнського референдуму за народною ініціативою. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v023p710-08>

35. Рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 року № 20- рп/2010 у справі про додержання процедури внесення змін до Конституції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v020p710-10>

36. Рішення Конституційного Суду України № 3-рп/98 від 25.03.1998р.у справі за конституційним поданням Центральної виборчої комісії [...].URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-98>

37. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України щодо [...] Конституційний Суд; Рішення від 17 жовтня 2002 р. № 16-рп/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v016p710-02>

38. Рішення Конституційного Суду Україниу справі за конституційним поданням Верховного Суду України [...] Конституційний Суд; Рішення № 15- рп/2004 від 02.11.2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v015p710-04>

39. Рішення Верховного Суду України стосовно результатів другого туру виборів Президента від 03.12.2004 р. [...]. URL: <https://khpg.org/1103190408>

40. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 60 народних депутатів України [...] Конституційний Суд; Рішення від 05.10.2005р. № 6-рп/2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v006p710-05>

41. Рішення Конституційного Суду України № 9-рп/2007від 16.10.2007

р. у справі за конституційним поданням Міністерства юстиції України [...]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0a9p710-07>

42. Рішення Конституційного Суду України № 8-рп/2009 від 28.04.2009р. у справі за конституційним поданням Президента України [...]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v008p710-09>

43. Рішення Конституційного Суду України № 23-рп/2009 від 30.09.2009 р. у справі за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря Володимировича [...]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v023p710-09>

44. Рішення Конституційного Суду України № 26-рп/2009 від 19 жовтня 2009 р. у справі за конституційними поданнями Президента України та 48 народних депутатів України [...]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v026p710-09>

45. Рішення Конституційного суду Латвійської Республіки від 13 травня 2010 року у справі № 2009-94-01.[...]. URL: https://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/verd_2009-94-01.htm

46. Рішення Конституційного Суду України № 2-рп/2012 від 20.01.2012 р. у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області [...]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v002p710-12>

47. Рішення Конституційного Суду України № 3-рп/2012 від 25 січня 2012 р. у справі за конституційним поданням правління Пенсійного фонду України [...]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v003p710-12>

48. Рішення Конституційного Суду України № 9-рп/2012 від 12.04.2012 р. у справі за конституційним зверненням громадянина Трояна Антона Павловича [...]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v009p710-12>

49. Рішення Конституційного Суду України № 1-рп/2013 від 05.02.2013 р. у справі за конституційним зверненням Товариства з обмеженою відповідальністю «Ліхтнер Бетон Львів» [...]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v001p710-13>

50. Рішення Конституційного суду України № 2-рп/2013 від 29.05.2013 р. у справі за конституційним поданням 48 народних депутатів України [...]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v002p710-13>

51. Рішення Конституційного Суду України № 6-рп/2013 від 11.07.2013 р. у справі за конституційним зверненням Приватного малого підприємства фірми «Максима» [...]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v006p710-13>

52. Рішення Конституційного Суду України № 5-рп/2014 від 15.05.2014 р. у справі за конституційним поданням 101 народного депутата України [...]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v005p710-14>

53. Рішення Конституційного Суду України. № 2-рп/2015 від 31.03.2015 р. у справі за конституційним зверненням громадянина Третяка Андрія В'ячеславовича [...]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v002p710-15>

54. Рішення Конституційного Суду України № 4-рп/2015 від 13.05.2015 р. у справі за конституційним зверненням громадянина Сердюка Вадима Леонідовича [...]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v004p710-15>

Примітка: перелік рекомендованої літератури не є вичерпаним. Особи, які навчаються, можуть використовувати й інші джерела, особливо новітні періодичні видання.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України <https://www.rada.gov.ua>
2. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини <https://www.ombudsman.gov.ua/>
3. Президент України <https://www.president.gov.ua/>
4. Рада національної безпеки і оборони України <https://www.rnbo.gov.ua/>
5. Кабінет Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
6. Міністерство внутрішніх справ України <https://mvs.gov.ua/>
7. Міністерство закордонних справ України <https://mfa.gov.ua/>
8. Міністерство освіти і науки України <https://mon.gov.ua/ua>
9. Міністерство юстиції України <https://minjust.gov.ua/> 29
10. Конституційний Суд України <https://ccu.gov.ua/index.php>
11. Європейський суд з прав людини <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>
12. Генеральна прокуратура України <https://www.gp.gov.ua/>
13. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov>